

РЕЦЕНЗІЯ

завідувача кафедри кіберспорту та інформаційних технологій Національного університету фізичного виховання і спорту України, доктора наук з фізичного виховання і спорту, професора **Шинкарук Оксани Анатоліївни** на дисертаційну роботу **Ву Чуанжонга** «Індивідуалізація процесу підготовки кваліфікованих боксерів із урахуванням рівня прояву когнітивних функцій», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність проблеми дослідження. Досліджувана проблема в дисертації Ву Чуанжонга «Індивідуалізація процесу підготовки кваліфікованих боксерів із урахуванням рівня прояву когнітивних функцій» є актуальною, свідчить про зацікавленість з боку тренерів-практиків та науковців і є своєчасною.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016-2020 рр., тема 2.19 «Технології психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності» (номер державної реєстрації 0116U001627) та плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021-2025 рр., тема 2.9 «Мобілізація особистісного ресурсу суб'єктів спортивної діяльності засобами психолого-педагогічного супроводу» (номер державної реєстрації 0121U108290).

Внесок здобувача, як співвиконавця тем, полягав у розробці підходів процесу індивідуалізації щодо підготовки кваліфікованих боксерів-жінок із урахуванням провідних когнітивних функцій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У дисертаційній роботі відповідно до теми дослідження визначено об'єкт (інформативні складові індивідуалізації процесу підготовки кваліфікованих боксерів-жінок) та предмет дослідження (рівень прояву когнітивних функцій жінок у боксі) що відповідають меті та завданням роботи.

Досягнення мети дослідження – удосконалення індивідуалізації процесу підготовки кваліфікованих боксерів-жінок з урахуванням когнітивних

характеристик, передбачало вирішення таких завдань:

1. Проаналізувати підходи до визначення особливостей прояву індивідуалізації процесу підготовки єдиноборців з урахуванням характеристик когнітивної сфери.

2. Дослідити рівень прояву особистісних характеристик, мотиваційної сфери та вольового самоконтролю кваліфікованих боксерів-жінок в умовах підготовки до змагань.

3. Виявити типологічні групи серед досліджуваних кваліфікованих боксерів-жінок за особливостями прояву когнітивних функцій.

4. Визначити інформативні фактори, що обумовлюють індивідуалізацію процесу підготовки кваліфікованих боксерів-жінок із домінуванням вербального та невербального інтелекту.

Результати дисертаційної роботи мають об'єктивний характер, ґрунтуються на достатній кількості наукового матеріалу, комплексі інформативних методів, адекватних поставленим меті та завданням роботи.

Сформульовані висновки у повній мірі відображають зміст проведених досліджень і відповідають завданням роботи.

Достовірність і новизна отриманих наукових результатів. Достовірність отриманих результатів підтверджується достатньою кількістю обстежених спортсменів (19), обраною методикою організації педагогічного дослідження. Отримані здобувачем наукові положення та висновки підтверджені шляхом математичної обробки та статистичного аналізу.

Автором застосовано: аналіз науково-методичної літератури, психологічне й психофізіологічне тестування, педагогічне спостереження, аналіз змагальних сутичок боксерів-жінок, методи математичної статистики.

Для оцінювання психічного стану спортсменок використовувався тест «Кольорових виборів» (ТКВ), який являє собою адаптований варіант скороченої 8 - кольорової форми тесту М. Люшера. Цей метод враховує існування тісного асоціативного зв'язку між кольорами і станом людини, і відображає різні способи адаптації до навколишнього світу. Тестові завдання для оцінки психофізіологічних характеристик включали дослідження

психомоторних та нейродинамічних характеристик, використовувалися модифікований тест Струпа, який визначав особливості прояву полезалежності/полenezалежності та функціональну домінантність півкуль головного мозку, традиційний тест для визначення короткострокової пам'яті «Пам'ять на слова» А. Р. Лурія, для дослідження показників мислення - тест «Порівняння чисел». Для оцінки вербального інтелекту використана методика «Встановлення закономірностей» Б. Л. Покровського (адаптація О. Сугоняко), яка призначена для вивчення деяких особливостей процесу мислення (активності, кмітливості, гнучкості) та оперативної пам'яті. Для визначення рівня прояву невербальних інтелектуальних здібностей було використано два тести «Доміно», розроблений А. Енстеєм та тест «Прогресивні матриці Равена» (Raven Progressive Matrices). Для дослідження мотивації досягнення у боксерів-жінок використовувався тест А. Мехрабіана психодіагностичного комплексу «Мультитсихометр 05» та інші.

Протягом 2019-2021 рр. обстежено 19 кваліфікованих спортсменок боксерів-жінок, які є членами збірної команди України з боксу, вік - 20-28 років. кваліфікація: кандидати у майстри спорту України, майстри спорту України та майстри спорту міжнародного класу.

Дисертація робота містить **наукову новизну**, дисертантом отримано нові дані, а саме:

- визначено психологічні і психофізіологічні підходи до індивідуалізації процесу підготовки боксерів-жінок високої кваліфікації;
- зазначено межі діапазонів досліджуваних критеріїв когнітивної сфери для успішної реалізації тактичної підготовки у жіночому боксі;
- визначено зв'язок інформативних складових когнітивної сфери з ефективністю реалізації тактичної підготовки кваліфікованих боксерів-жінок в умовах підготовки до змагань;
- запропоновано підходи до розподілу кваліфікованих боксерів-жінок за провідними інтелектуальними характеристиками з метою індивідуалізації процесу підготовки.

Окрім цього, доповнено та розширено уявлення про взаємозв'язок між різними видами мотивації та волевого самоконтролю у кваліфікованих боксерів-жінок в умовах підготовки до змагань; доповнено та розширено дані про зв'язок між психоемоційним станом, психофізіологічними властивостями, особистісними характеристиками та когнітивними тактичними стратегіями.

Практична значущість досліджень пов'язана з можливістю побудови індивідуальних програм тренувальної та змагальної діяльності жінок-боксерів шляхом визначення пріоритетних показників когнітивної сфери та інших видів єдиноборств. Отримані результати дозволяють здійснювати корекцію тренувальних навантажень з урахуванням індивідуальних підходів, їх обсягу, інтенсивності та алгоритмів їх використання.

Визначені інформативні складові щодо груп спортсменів з різними провідними інтелектуальними здібностями дозволяють удосконалити тактичну підготовку, створити нові технологічні підходи щодо удосконалення процесу підготовки спортсменів-єдиноборців.

Результати досліджень було впроваджено здобувачем в навчальний процес здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня кафедри спортивних єдиноборств та силових видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України, в практику тренувального процесу КДЮСШ "Школа Спорту" (10.02.2023 р.) та ДЮСШ "Олімпієць" (9.02.2023 р.), про що свідчать відповідні акти.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях. Наукові результати дисертації висвітлені в 9 наукових публікаціях: 4 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України; 3 публікації апробаційного характеру; 2 публікації додатково відображають наукові результати дисертації.

Характеристика основних положень роботи. Структура роботи має логічну завершеність. Дисертація складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, 5 розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Дисертацію викладено на викладено на 218 сторінках тексту комп'ютерного набору державною мовою. Дисертація ілюстрована 17

таблицями та 26 рисунками. Список використаних літературних джерел містить 161 найменування, серед яких 38 – англомовні.

У **вступі** дисертації обґрунтовано актуальність обраної теми роботи, окреслено зв'язок роботи з науковими планами, темами, сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, наведено дані про апробацію отриманих результатів, структуру роботи.

У **першому розділі «Стан проблеми індивідуальних підходів при підготовці єдиноборців із урахуванням особливостей прояву когнітивних функцій у сучасній науковій літературі»** автором проаналізовано індивідуальні підходи та визначення інформативності їх складових у єдиноборствах, врахування особистісно-психологічних характеристик, пов'язаних з когнітивною сферою при виборі ефективних стратегій у процесі підготовки єдиноборців до змагань, тестові завдання для оцінки когнітивних здібностей і діяльнісних стилів, розвиток та можливості функцій сприйняття та уваги у кваліфікованих боксерів, вплив вроджених якостей когнітивної сфери на можливості реалізації індивідуальних підходів у боксі.

У 1 розділі доведено проблему та актуальність теми. Аналіз наукової літератури дозволив виявити ступінь вивченості досліджуваної проблеми.

У **другому розділі «Методи та організація дослідження»** відповідно до мети та завдань дослідження обґрунтовано використання методів дослідження, описано організацію дослідження і контингент випробуваних. В роботі було застосовано групу методів, що дозволило отримати інформативні дані: педагогічні методи дослідження, психодіагностичні методи дослідження, тестові завдання для оцінки когнітивних здібностей і діяльнісних стилів, методи математичної статистики.

Дослідження було проведене протягом 2019-2023 років і містило чотири взаємопов'язані етапи. Обстежено 19 кваліфікованих спортсменок (КМС, МСУ, МСМК), що спеціалізуються в боксі, які входили до складу збірної команди України з боксу. На основі результатів тестування прояву когнітивних функцій кваліфікованих спортсменок, було сформовано дві групи з урахуванням

індивідуальних типологічних властивостей. До першої групи увійшли 10 спортсменок з вербальними інтелектуальними здібностями, до другої групи 9 - з невербальними інтелектуальними здібностями. Тестування було проведено на спортивній базі у Конча-Заспі у період підготовки кваліфікованих боксерів-жінок до участі у міжнародних змаганнях.

У третьому розділі «Особливості психоемоційної сфери та когнітивних функцій кваліфікованих боксерів-жінок в умовах підготовки до змагань» дисертантом здійснено аналіз рівня прояву особистісних характеристик кваліфікованих боксерів-жінок, подано характеристику психофізіологічного стану кваліфікованих боксерів-жінок у період підготовки до змагань, визначено особливості прояву показників когнітивної сфери кваліфікованих боксерів-жінок у період підготовки до змагань, досліджено прояв мотиваційної сфери та вольового самоконтролю кваліфікованих спортсменок у період підготовки до змагань.

Проведений здобувачем аналіз прояву психофізіологічних властивостей спортсменок свідчив про низький середньо-груповий показник латентності реакції за результатами сенсомоторної реакції, середній рівень стабільності, який вказує на врівноваженість нервової системи, середній рівень витривалості нервової системи. У 89,5% спортсменок результати показнику скважності вказували на нераціональну організацію рухової активності, а за результатами балансу нервових процесів 42,1% - мали високі власні значення показнику точності та стабільності, володіли високим рівнем прояву здібностей до виконання когнітивних завдань, для вирішення яких необхідно залучати функцію мислення та концентрацію уваги.

Когнітивні характеристики у кваліфікованих спортсменок оцінювалися за параметрами психічної стійкості, продуктивності функції сприйняття та уваги, логічного мислення та наявності провідного вербального або невербального інтелекту. Спортсменки з провідними вербальними інтелектуальними здібностями мали статистично значущий високий показник продуктивності, точності та ефективності вербального мислення; з провідними невербальними інтелектуальними здібностями - мали достовірно вищі результати за

показниками продуктивності та швидкості, ця група спортсменок характеризувалася кращими здібностями до логічного дедуктивного мислення.

Результати досліджень жінок з різними провідними інтелектуальними здібностями мали достовірні відмінності за показниками психічного стану, сенсомоторних реакцій, витривалості нервової системи, рухливості нервових процесів на рівні $p < 0,05$. Значущість результатів підтверджено відповідними статистичними методами.

У четвертому розділі «Визначення інформативних складових для реалізації процесу індивідуалізації при підготовці кваліфікованих боксерів-жінок із урахуванням когнітивних функцій» здобувачем визначено типологічні групи кваліфікованих боксерів-жінок за проявами когнітивних функцій, обґрунтовано і визначено інформативні показники психофізіологічних функцій, які обумовлюють індивідуалізацію процесу підготовки кваліфікованих боксерів-жінок.

Здобувачем визначено для групи кваліфікованих спортсменок з провідними вербальними інтелектуальними здібностями 5 факторів із вкладом до загальної дисперсії вибірки 77,1% - вольовий, мотиваційний, психічний, швидко-невербальний, самовладання.

У групі кваліфікованих боксерів-жінок з провідними невербальними інтелектуальними здібностями виділено 5 факторів з вкладом до загальної дисперсії вибірки 85,6%: психічний, мисленевий, емоційно-вольовий, інтелектуальний, функціонально-асиметричний.

Автор обґрунтував підходи, що дозволило покращити індивідуалізацію підготовки жінок в боксі.

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» дисертантом узагальнено результати дисертаційного дослідження, окреслено їх практичну та теоретичну значущість, висвітлено та обговорено дискусійні питання. Отримано наукові дані трьох рівнів новизни. Перший рівень – результати що набули подальшого розвитку, другий – результати що підтвердили або доповнили наявні дослідження та абсолютно нові наукові дані щодо психологічних і психофізіологічних підходів до індивідуалізації процесу

підготовки боксерів-жінок високої кваліфікації; діапазонів досліджуваних критеріїв когнітивної сфери для успішної реалізації тактичної підготовки у жіночому боксі; зв'язку інформативних складових когнітивної сфери з ефективністю реалізації тактичної підготовки кваліфікованих боксерів-жінок в умовах підготовки до змагань; підходів до розподілу кваліфікованих боксерів-жінок за провідними інтелектуальними характеристиками з метою індивідуалізації процесу підготовки.

Робота містить висновки, список використаних джерел та додатки, де відображені в тому числі і акти впровадження результатів. За структурою та змістом дисертаційне дослідження має логічне викладення матеріалу, послідовну побудову, що дозволяє отримати уявлення про досягнення мети та завдань роботи. Матеріал дисертаційної роботи викладено державною мовою, лаконічно, науковим стилем.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертаційної роботи. Суттєвих зауважень до змісту та оформлення дисертаційної роботи в цілому немає. Позитивно оцінюючи дисертацію Ву Чуанжонга, можна зазначити деякі зауваження, побажання і дискусійні питання:

1. Потребує пояснення, що розуміє здобувач під індивідуальними підходами та індивідуалізацією підготовки, бо перша новизна «науково обґрунтовані психологічні і психофізіологічні підходи щодо визначення індивідуалізації у процесі підготовки боксерів-жінок високої кваліфікації».
2. В роботі бажано було показати, від яких чинників залежить індивідуалізація підготовки спортсменок в боксі і, чому саме обрано для досліджень когнітивну та мотиваційну сферу. В чому здобувач вбачає проблему індивідуальної підготовки кваліфікованих спортсменок.
3. В роботі запропоновано підходи: психологічні і психофізіологічні підходи до індивідуалізації та підходи до розподілу кваліфікованих боксерів-жінок за провідними інтелектуальними характеристиками. В чому їх сутність та чому саме такі підходи використано в роботі для індивідуалізації підготовки жінок, що спеціалізуються у боксі.

4. Автор пропонує широкий спектр показників та тестів. Яким чином вони були підбрані та обґрунтовані. Як запропоновані тести можна використовувати на практиці тренером чи науковою групою.

5. В роботі зустрічаються стилістичні та граматичні помилки, лексичні неузгодження.

Однак, зазначені дискусійні питання не впливають на загальну позитивну оцінку поданої роботи і не знижують високого рівня.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Ву Чуанжонга «Індивідуалізація процесу підготовки кваліфікованих боксерів із урахуванням рівня прояву когнітивних функцій» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, практичну та теоретичну значущість, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019 р.), а її автор Ву Чуанжонг заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Рецензент:

доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор, завідувач кафедри кіберспорту
та інформаційних технологій
Національного університету
фізичного виховання і спорту України

Оксана ШИНКАРУК

Підпис ШИНКАРУК Оксани засвідчую

Проректор з науково-педагогічної роботи
Національного університету
фізичного виховання
і спорту України

Ольга БОРИСОВА